

גילוי דעת לגבי ההשלכות הכלכליות של כיבוש עזה

לפי החלטות הקבינט, ישראל מתכוונת לכבוש את העיר עזה תוך פינוי אוכלוסייה של כמיליון איש דרומה וריכוזה במחנות. לפי הערכת צה"ל, המבצע, שימשך חודשים רבים, יהיה כרוך בהרוגים ופצועים רבים מקרב חיילי צה"ל, יסכן את חיי החטופים שעדיין בחיים, ואינו צפוי להכריע את חמאס.

החלטות קבינט אלו הן הרת אסון עבור תושבי עזה. אנו מתריעים שגם אזרחי ישראל צפויים להיפגע קשות. מעבר לנפגעים בקרבות והסכנה לחטופים, כיבוש עזה צפוי לגרום נזק כבד למעמדה הבינלאומי של המדינה, לכלכלתה, לחברה ולעמידותה של ישראל לאורך זמן. מסמך זה מתאר את המשמעות הכלכלית החמורות של כיבוש עזה, וזאת מעבר להיבטים המוסריים והאנושיים הקשים של המהלך.

הנזקים הכלכליים הצפויים כוללים: (פירוט מקורות לאומדנים כמותיים מופיע בנספח).

- עלויות ישירות אדירות הכוללות ימי מילואים, חימושים, וציוד צבאי, שיביאו באופן בלתי נמנע לגידול דרמטי של עשרות מיליארדי שקלים בתקציב הביטחון.
- כיבוש העיר עזה יהפוך את ישראל, לפי החוק הבינלאומי, לרביבן בעזה. בהתאם, יושגו על ישראל הוצאות הממשל צבאי, הסיוע ההומניטרי והאחריות לתושבים, לרבות אספקת מזון ושתייה; מערכת בריאות וחינוך; ותשתיות שונות כגון חשמל, מים, ביוב, אשפה, ותחבורה. **בהערכות שמרניות, מדובר בתקציבים שהם בסדרי גודל של כ-60 מיליארד ש"ח, בדומה לתקציב השנתי של משרד הבריאות.**
- **כיבוש העיר עזה צפוי להוביל לסנקציות כלכליות של מדינות אירופיות**, ולפגיעה משמעותית בקשרי סחר עם גורמים פרטיים באופן שיפגע קשות בסחר עם אירופה, שותפת הסחר העיקרית של ישראל. מדינות מערביות נוספות עלולות להצטרף לסנקציות.
- קיים סיכון ממשי שכיבוש עזה יאיץ את ההגירה של הון אנושי איכותי מישראל ויגרום לירידה ניכרת בתוצר וברמת החיים.
- הפגיעה בתוצר והעזיבה של סקטורים חזקים יחייבו את הממשלה **להעלות מסים ו/או לצמצם את השירותים הממשלתיים בתחומים כמו החינוך, הבריאות והרווחה.**
- השילוב בין גידול עצום בהוצאות לבין האטת הצמיחה יביא לגידול משמעותי ומתמשך ביחס חוב-תוצר. במקביל צפויות הורדות של דירוג האשראי ועלייה בפרמיית הסיכון של ישראל ובריבית העומדת בפניה. הדרדרות זו תביא לפגיעה בהשקעות (שכבר יורדות זה זמן) בצמיחה ובתוצר. **תהליך זה יגדיל שוב את הסיכון המדינתי ואת הריבית, והסחרור שייוצר עלול לגרום למשבר חוב.**
- לכל אלו מתווספת שורה ארוכה של נזקים ארוכי-טווח נלווים: עלות הטיפול בפצועים ובפגועים נפשית; עלות הפגיעה במשרתי המילואים ובבני משפחותיהם בפרט בקבוצת הגיל הצעירה בשנים שהן קריטיות לרכישת השכלה ולצבירת ניסיון מקצועי.

לפיכך, אנו מתריעים בתוקף כנגד הכוונה לכבוש את עזה, שמשמעותה, מעבר לאובדן הנורא של חיי אדם, גם פגיעה חמורה בכלכלה הישראלית וברמת החיים של תושביה. **כיבוש רצועת עזה מאיים על חוסנה הבטחוני והכלכלי של מדינת ישראל, ועלול להרחיקה מקבוצת המדינות המפותחות.**

רשימת החותמים (לפי סדר א"ב):

1. מר יאיר אבידן, אונ' רייכמן, לשעבר המפקח על הבנקים
2. ד"ר יובל אופק-שני, אוניברסיטת בר אילן
3. פרופ' ניב אחיטוב, אוניברסיטת תל אביב, לשעבר דיקן הפקולטה לניהול
4. פרופ' איתי אטר, ראש פורום הכלכלנים למען הדמוקרטיה, אוניברסיטת תל אביב
5. פרופ' שירי אלון-עירון, אוניברסיטת בר אילן
6. ד"ר יעל אלסטר, אוניברסיטת חיפה
7. פרופ' צביקה אקשטיין, אונ' רייכמן, לשעבר המשנה לנגיד בנק ישראל
8. פרופ' אילה ארד, אוניברסיטת תל אביב
9. מר ירום אריאב, לשעבר מנכ"ל משרד האוצר
10. פרופ' אייל בהרד, ראש החוג לכלכלה באוניברסיטת בר אילן
11. מר דוד בועז, לשעבר ראש אגף התקציבים במשרד האוצר
12. פרופ' אבי בן בסט, האוניברסיטה העברית, לשעבר מנכ"ל משרד האוצר
13. פרופ' דני בן שחר, ראש מכון אלרוב לחקר הנדל"ן, אוניברסיטת תל אביב
14. פרופ' חיים בן שחר, לשעבר נשיא אוניברסיטת תל אביב
15. פרופ' תומר בלומקין, לשעבר ראש החוג לכלכלה באוניברסיטת בן גוריון
16. פרופ' בנימין בנטל, אוניברסיטת חיפה
17. פרופ' ניר בקר, לשעבר רקטור מכללת תל חי
18. פרופ' אבישי ברוורמן, לשעבר נשיא אונ' בן גוריון, חתן פרס ישראל, יו"ר ועדת הכספים
19. פרופ' מנחם ברנר, אוניברסיטת ניו יורק, לשעבר יו"ר הוועדה המייעצת של שוק ההון
20. ד"ר גבי גייר, אוניברסיטת בר אילן
21. פרופ' דן גלאי, האוניברסיטה העברית, לשעבר דיקן בית הספר למנהל עסקים
22. פרופ' קובי גלזר, לשעבר סגן דקאן בפקולטה לניהול באוניברסיטת תל אביב
23. פרופ' דוד ג'נסוב, לשעבר ראש החוג לכלכלה באוניברסיטה העברית
24. פרופ' ראובן גרונאו, לשעבר נשיא האגודה הישראלית לכלכלה
25. ד"ר נעמי גרשוני, אוניברסיטת בן גוריון
26. ד"ר אורן דניאלי, אוניברסיטת תל אביב
27. ד"ר דייבי דישטניק, אוניברסיטת תל אביב
28. פרופ' יורם הלוי, האוניברסיטה העברית
29. ד"ר קרין ואן דר בק, אוניברסיטת בן גוריון
30. ד"ר דוד וייס, אוניברסיטת תל אביב
31. ד"ר רן וקסלר, האוניברסיטה העברית
32. פרופ' רועי זולטן, אוניברסיטת בן גוריון
33. פרופ' אסף זוסמן, סגן דקאן הפקולטה למדעי החברה באוניברסיטה העברית

34. פרופ' יוסי זעירא, לשעבר נשיא האגודה הישראלית לכלכלה
35. פרופ' משה חזן, לשעבר חבר הוועדה המוניתרית של בנק ישראל
36. מר בארי טאף, לשעבר חבר הוועדה המוניתרית של בנק ישראל
37. פרופ' אביעד טור-סיני, האוניברסיטה העברית
38. פרופ' אשר טישלר, לשעבר דיקן הפקולטה לניהול באונ' תל אביב
39. פרופ' מנואל טרכטנברג, אונ' תל אביב, לשעבר יו"ר המועצה הלאומית לכלכלה
40. פרופ' ירון יחזקאל, לשעבר ראש החוג לניהול באוניברסיטת תל אביב
41. פרופ' ערן ישיב, אונ' תל אביב, לשעבר ראש התוכנית לכלכלה ולביטחון לאומי ב-INSS-
42. פרופ' ישי יפה, לשעבר דיקן בית הספר למנהל עסקים באוניברסיטה העברית
43. פרופ' אלמה כהן, לשעבר ראש בית הספר לכלכלה באוניברסיטת תל אביב
44. ד"ר שני כהן, האוניברסיטה העברית
45. פרופ' שאול לאך, לשעבר ראש החוג לכלכלה באוניברסיטה העברית
46. פרופ' ויקטור לביא, לשעבר ראש החוג לכלכלה באוניברסיטה העברית
47. פרופ' דניאל לוי, לשעבר נשיא האגודה הישראלית לכלכלה, אוניברסיטת בר אילן
48. ד"ר רועי לוי, אוניברסיטת תל אביב
49. ד"ר שירלי ליכטמן-שדות, אוניברסיטת בן גוריון
50. פרופ' אסנת ליפשיץ, אוניברסיטת רייכמן
51. פרופ' עומר מואב, אוניברסיטת רייכמן, לשעבר יועץ שר האוצר
52. פרופ' רפי מלניק, לשעבר נשיא אוניברסיטת רייכמן
53. פרופ' יותם מרגלית, ראש בית הספר למדעי המדינה, אוניברסיטת תל אביב
54. פרופ' קובי מצר, האונ' העברית, לשעבר נשיא האוניברסיטה הפתוחה
55. פרופ' צביקה נאמן, לשעבר ראש החוג לכלכלה באונ' תל אביב
56. מר יואל נווה, לשעבר הכלכלן הראשי במשרד האוצר
57. פרופ' יגאל נוימן, האוניברסיטה העברית
58. פרופ' דן פלד, לשעבר ראש החוג לכלכלה באוניברסיטת חיפה
59. ד"ר נעמי פרידמן סוקולר, אוניברסיטת בר אילן
60. פרופ' עופר סטי, אוניברסיטת תל אביב
61. פרופ' מישל סטרבצ'נסקי, אונ' עברית, לשעבר ראש חטיבת המחקר בבנק ישראל
62. פרופ' רן סמורודינסקי, דיקן הפקולטה למדעי הנתונים וההחלטות בטכניון
63. פרופ' אביה ספיבק, אוניברסיטת בן גוריון, לשעבר המשנה לנגיד בנק ישראל
64. פרופ' רוני עופר, אוניברסיטת תל אביב
65. ד"ר דותן פרסיץ, אוניברסיטת תל אביב
66. ד"ר דניאל פרשטמן, אוניברסיטת תל אביב
67. פרופ' חיים פרשטמן, לשעבר ראש החוג לכלכלה באוניברסיטת תל אביב
68. פרופ' דני צידון, אונ' תל אביב, לשעבר המשנה למנכ"לית בנק לאומי

69. ד"ר אסף קוט, אוניברסיטת בן גוריון
70. פרופ' אסטבן קלור, לשעבר ראש החוג לכלכלה באוניברסיטה העברית
71. פרופ' אבנר קלעי, אוניברסיטת תל אביב
72. ד"ר טלי רגב, אוניברסיטת רייכמן
73. ד"ר אורן רגבי, אונ' עברית, לשעבר הכלכלן הראשי של רשות התחרות
74. ד"ר צחי רז, האוניברסיטה העברית
75. פרופ' אסף רזין, חתן פרס א.מ.ת, לשעבר דיקן מדעי החברה באוניברסיטת תל אביב
76. ד"ר אור ריז'-אבישי, אוניברסיטת פומפאו פברה
77. פרופ' אלה שגב, האוניברסיטה העברית
78. פרופ' אנליה שלוסר, אוניברסיטת תל אביב
79. חיים שני, לשעבר מנכ"ל משרד האוצר
80. יוסי שפיגל, אונ' תל אביב, לשעבר נשיא האגודה הישראלית לכלכלה
81. ד"ר יניי שפיצר, האוניברסיטה העברית
82. פרופ' עודד שריג, אונ' רייכמן, לשעבר הממונה של שוק ההון במשרד האוצר
83. ד"ר אסף שריד, אוניברסיטת חיפה

נספח: מקורות לאומדנים כמותיים

אומדנים של ההשפעה על כל הגדלים המקרו כלכליים המשמעותיים, בכללם התוצר, התעסוקה, הפריזון, הריבית והחוב הציבורי, מצויים בעבודה של מכון אהרן באוניברסיטת רייכמן, שחיברו אקשטיין, בנטל, זיו, מנחם-כרמי, סומקין וקלישר; ראו בקישור:

<https://www.runi.ac.il/research-institutes/economics/aiep/policy-papers/%D7%90%D7%AA%D7%92%D7%A8%D7%99-%D7%94%D7%9B%D7%9C%D7%9B%D7%9C%D7%94-2035-2025>

להערכות ואומדנים של היועץ הכספי לרמטכ"ל לשעבר תא"ל (מיל.) ראם עמינח לגבי העלויות הישירות בעזה, ראו https://www.calcalist.co.il/local_news/article/rjdxbebdel